



IL-PROGRAMM PEACE GĦALL-IRLANDA TA' FUQ

L-għan tal-programm PEACE tal-UE hu li jappoġġja l-paċi u r-rikonċiljazzjoni u li jippromwovi l-progress ekonomiku u soċjali fl-Irlanda ta' Fuq u r-Regjun tal-Fruntiera tal-Irlanda.

IL-BAŽI ĠURIDIKA

Il-baži ġuridika għar-raba' programm PEACE li jkopri l-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020 huwa r-Regolament (UE) Nru 1303/2013 tas-17 ta' Diċembru 2013 u r-Regolament (UE) Nru 1299/2013 tas-17 ta' Diċembru 2013.

L-ISFOND

Il-proċess ta' paċi fl-Irlanda ta' Fuq ilu jirċievi appoġġ finanzjarju mill-UE sa mill-1989, permezz tal-politika reġjonali tal-UE kif ukoll il-kontribuzzjonijiet mill-UE għall-Fond Internazzjonali għall-Irlanda (IFI).

Wara r-rakkomandazzjonijiet minn Task Force speċjali tal-Kummissjoni, il-programm PEACE I (1995-1999) ġie approvat fit-28 ta' Lulju 1995. F'Marzu 1999, il-Kunsill Ewropew iddeċieda li l-programm speċjali għandu jkompli sal-2004 bl-isem ta' PEACE II. Il-programm ġie estiż sussegwentement sal-2006. PEACE III — li jkopri l-perjodu ta' programmazzjoni 2007-2013, li kompli jaħdem fuq xi prijoritajiet tal-programmi preċedenti — u l-attivitajiet kollha tal-proġett intemmu fil-31 ta' Diċembru 2015. Sal-31 ta' Marzu 2017 ġiet ipprezentata lill-Kummissjoni dikjarazzjoni tal-għeluq tal-programm.

Programm ġdid (PEACE IV, 2014-2020) kien inniedi uffiċjalment fl-14 ta' Jannar 2016, b'enfasi qawwija fuq l-investment immirat lejn it-tfal u ż-żgħażaġħ.

L-OBJETTIVI U L-PRIJORITAJIET

Il-programm PEACE ġie implimentat bħala programm ta' kooperazzjoni transfruntiera (fil-kuntest tal-Kooperazzjoni Territorjali Ewropea — ETC) bejn l-Irlanda u r-Renju Unit u għandu żewġ għanijiet ewlenin:

- il-koeżjoni bejn il-komunitajiet involuti fil-kunflitt fl-Irlanda ta' Fuq u l-kontej tal-fruntieri tal-Irlanda;
- l-istabilità ekonomika u soċjali.

Il-programm jindirizza l-problemi speċifiċi maħluqa mill-kunflitt bl-għan li tinħoloq soċjetà paċifika u stabbli. Għal dan il-għan, huwa jibni fuq żewġ prijoritajiet ewlenin



(ir-rikonċiljazzjoni tal-komunitajiet u l-kontribuzzjoni għall-paċi) u erba' objettivi ewlenin għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020:

- l-edukazzjoni kondiviża;
- l-għajnuna għat-tfal u ż-żgħażaġh;
- il-ħolqien ta' spazji u servizzi kondiviżi;
- il-bini ta' relazzjonijiet pożittivi fil-livell lokali.

IL-FINANZJAMENT

Bejn l-1995 u l-2013, kien hemm tliet programmi PEACE, b'kontribuzzjoni finanzjarja ta' EUR 1,3 biljun. Filwaqt li PEACE I (1995-1999) u PEACE II (2000-2006) ingħataw finanzjament mill-Fondi Strutturali kollha, PEACE III (2007-2013) gie ffinanzjat biss mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR).

Il-programm PEACE IV għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020 għandu valur totali ta' EUR 270 miljun. Il-kontribuzzjoni tal-FEŻR għall-programm huwa ta' madwar EUR 229 miljun (85 %), u madwar EUR 40 miljun (15 %) u se jiġu minn finanzjament simetriku (match-funding) (jiġifieri sorsi mhux tal-UE li jistgħu jinkludu l-iffinanzjar tal-gvern nazzjonali, reġjonali u lokali). 94 % tar-rizorsi tal-programm PEACE IV se jappoġġjaw l-inklużjoni soċjali, il-ġlieda kontra l-faqar u l-mobilità tal-forza tax-xogħol (ir-rizorsi li jifdal se jiġu allokati għal assistenza teknika).

L-ELIĠIBILITÀ U L-ĠESTJONI

Iż-żona eliġibbli għall-inklużjoni fir-raba' programm PEACE tikkonsisti mill-Irlanda ta' Fuq u r-Regjun tal-Fruntiera tal-Irlanda (dan tal-añħar fih il-kontej Louth, Monaghan, Cavan, Leitrim, Sligo u Donegal).

Il-ġestjoni u t-twettiq globali tal-programm huma amministrati mill-Korp Speċjali għall-Programmi tal-UE (SEUPB) u l-finanzjament isir mis-sħubiji lokali u l-organizzazzjonijiet nongovernattivi.

Barra minn hekk, fl-2007, il-Kummissjoni stabbiliet it-Task Force għall-Irlanda ta' Fuq (NITF), li jopera taħt l-awtorità tal-Kummissarju għall-Politika Reġjonali u f'kooperazzjoni stretta mal-awtoritajiet tal-Irlanda ta' Fuq. L-NITF għandu l-għan li jtejjeb il-kompetittività, joħloq impjiegi sostenibbli u jkopri diversi oqsma ta' politika, bħall-agrikoltura, il-politika tal-kompetizzjoni, l-edukazzjoni u l-kultura, l-enerġija, eċċ. L-azzjonijiet tal-NITF ifittxu wkoll li jikkontribwixxu għas-suċċess globali tal-proġetti taħt il-programm PEACE.

IL-KISBIET

Il-programm PEACE offra opportunitajiet għall-partecipazzjoni u d-djalogu u ppermetta li jqarreb lejn il-poplu l-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet u r-responsabilità li jikkonċernaw l-iżvilupp tal-komunitajiet (jiġifieri applika approċċ minn isfel għal fuq). Huwa ffinanzja medda wiesgħa ta' proġetti, inklużi proġetti ta' appoġġ għal vittmi u superstiti, żgħażaġh, SMEs, proġetti ta' infrastruttura u ta' riġenerazzjoni urbana kif



ukoll proġetti li jappoġġjaw l-immigranti u li jiċċelebraw id-diversità etnika ta' soċjetà b'mod globali.

Fuq kollox, dan il-programm issa huwa meqjus bħala eżempju ta' politika ta' konsolidazzjoni tal-paċi li għandha tkun kondiviza fl-Ewropa u f'reġjuni oħra.

IL-FUTUR TAL-PROGRAMM PEACE

F'referendum li sar fit-23 ta' Ġunju 2016, il-maġġoranza tal-votanti (51,9 %) vvutaw biex ir-Renju Unit joħroġ mill-Unjoni Ewropea. Wara l-Brexit, l-istatus tar-Renju Unit se jinbidel, li se jkollu wkoll impatt fuq il-politiki tal-UE, inkluża l-politika ta' koeżjoni u l-programm PEACE.

L-Irlanda ta' Fuq tibbenefika b'mod sinifikanti mill-finanzjament tal-UE u l-ħruġ tar-Renju Unit iqajjem tħassib fuq perjodu itwal rigward firxa ta' setturi fl-Irlanda ta' Fuq, kif ukoll għall-proċess ta' paċi u l-kooperazzjoni transfruntiera wara l-2020. (L-Irlanda ta' Fuq hija l-uniku reġjun tar-Renju Unit li għandu fruntiera tal-art ma' Stat Membru ieħor: f'termini prattiċi, wara l-Brexit se jkun hemm fruntiera esterna tal-UE fuq il-gżira tal-Irlanda.)

Fil-proposti tagħha dwar ir-regolamenti ta' koeżjoni ta' wara l-2020, il-Kummissjoni ressqet l-idea li l-programm PEACE ("PEACE Plus") ikompli. Huwa propost li, minħabba l-ispeċifitàtiet tiegħu, il-programm għandu jiġi ġestit b'mod integrat, bil-kontribuzzjoni tar-Renju Unit li tiġi integrata fih bħala dħul assenjat estern. Barra minn hekk, l-SEUPB, meta jiġi identifikat bħala l-awtorità ta' ġestjoni, għandu jitqies li jinsab fi Stat Membru. Il-proposti jaqgħu taħt il-proċedura leġiżlattiva ordinarja u l-Parlament adotta l-pożizzjoni tiegħu fl-ewwel qari f'Marzu 2019.

Fil-25 ta' Marzu 2019, il-Parlament Ewropew u l-Kunsill adottaw ir-Regolament (UE) 2019/491 sabiex jippermettu l-kontinwazzjoni tal-programmi ta' kooperazzjoni territorjali PEACE IV. Dan se japplika fil-każ ta' ħruġ tar-Renju Unit mill-UE mingħajr ftehim ta' ħruġ. Dan ir-regolament se jippermetti l-kontinwazzjoni effettiva tal-programmi PEACE IV fil-qafas legali l-ġdid.

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Il-Parlament minn dejjem appoġġja l-kontributi finanzjarji tal-UE għall-programmi PEACE u IFI. Fir-riżoluzzjoni leġiżlattiva tiegħu tal-15 ta' Ġunju 2010 dwar il-proposta għal regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-kontributi finanzjarji tal-Unjoni Ewropea lill-Fond Internazzjonali għall-Irlanda (2007-2010)^[1], il-Parlament enfasizza li l-IFI għandu jikkumplimenta l-attivitajiet iffinanzjati mill-Fondi Strutturali, u speċjalment dawk tal-programm PEACE III li jopera fl-Irlanda ta' Fuq u r-Reġjun tal-Fruntieri tal-Irlanda. Il-Parlament formalment jistieden lill-Kummissjoni biex tiżgura din il-koordinazzjoni.

Il-Parlament, fir-rwol tiegħu ta' koleġiżlatur dwar il-pakkett ta' koeżjoni (f'dan il-kuntest, dwar ir-Regolament dwar id-Dispożizzjonijiet Komuni u r-Regolament dwar id-dispożizzjonijiet speċifiċi għall-appoġġ mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali għall-għan ta' kooperazzjoni territorjali Ewropea), appoġġja bis-sħiħ il-kontinwazzjoni

[1]ĠU C 236 E, 12.8.2011, p. 173.



tal-programm PEACE għall-perjodu 2014-2020. Barra minn hekk, fir-riżoluzzjoni tiegħu tat-13 ta' Novembru 2014, il-Parlament enfasizza l-importanza tal-programm PEACE fil-bini tal-progress, tal-koeżjoni ekonomika u soċjali u tar-rikonċiljazzjoni bejn il-komunitajiet.

Wara r-riżultat tar-referendum tar-Renju Unit, il-Parlament Ewropew esprima, fir-riżoluzzjoni tiegħu tal-5 ta' April 2017, tħassib dwar il-konsegwenzi tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-UE u enfasizza l-ħtieġa li tiġi salvagwardjata l-paċi bejn l-Irlanda ta' Fuq u l-Irlanda.

Fir-riżoluzzjoni tiegħu tal-11 ta' Settembru 2018 dwar l-impatt tal-politika ta' koeżjoni tal-UE fuq l-Irlanda ta' Fuq, il-Parlament Ewropew innota l-proposta tal-Kummissjoni li tkompli l-programmi PEACE u Interreg, kif ukoll id-dokument ta' pożizzjoni tar-Renju Unit dwar il-futur tal-Politika ta' Koeżjoni (ta' April 2018), li fih ir-Renju Unit jiddikjara r-rieda tiegħu li jesplora suċċessur potenzjali għal PEACE IV mal-Eżekuttiv tal-Irlanda ta' Fuq, il-Gvern Irlandiż u l-UE, flimkien mal-impenn tiegħu li jonora l-impenji lejn PEACE u Interreg taħt il-qafas finanzjarju pluriennali (QFP) kurrenti. Il-Parlament iqis li "mingħajr ħsara għan-negozjati li għaddejjin bħalissa bejn l-UE u r-Renju Unit, l-appoġġ tal-UE għall-kooperazzjoni territorjali, speċjalment fir-rigward ta' proġetti transfruntiera u transkomunitarji, għandu jitkompla fid-dawl tal-kisbiet tal-programmi ta' koeżjoni speċjali tal-UE għall-Irlanda ta' Fuq, b'mod speċjali l-Programm PEACE u l-programmi Interreg, li huma partikolarment importanti għall-istabilità tar-reġjun".

Diána Haase / Marek Kołodziejski
04/2019

